Byxe oronuudai proletaarinar, negedegtii!

№ 212 (2245)
1937 onoi sentiaabriiin 14
PONEDEELЬNIK
14-xi ZILEE GARNA

Buriaad-Mongoloi Ynen

Byxexolboonoi Komunlis (bolьşevig) Paartiiin Buriaad-Mongoloi Moziin Komiteedai, Buriaad-Mongoloi Avtonoomito Soveed Socialis Respyybliikiin Centraalьna Gyisedxexe Komiteedaijyder byriiin gazeeta

Redaakciin aadres: Ulaan-Yde goorod, Ceentrsojuuziin, 19.

№ seн 10 myngo.

Bolьşeviig xeregeer xangaxa

Myneederei manai dugaarta „Buriaad-Mongoloi Praavda" gazeetada zoriuulza Centraalьna Oorgan Praavdiin gargahan „Gemşelgiin ygenyyd ba antisoveed xeregyyd" geze garşagtai şinzelelii zybleed BK(b) Paartiiin Moziin Komiteedai biyroogoi abhan togtoolii tollogdobo.

„Gemşelgiin ygenyyd ba antisoveed xeregyyd" gehen şinzelel soo „Praavda" gazeeta bolbol nen tyryyn Buriaad-Mongoloi moziin Komiteedai ba tereenei negedexi sekretaarь nyx. Jerbaanovai bolon Mozkomoi oorgan „B.M. Praavda" gazeetiin ton jixe alduunuudii zaahan baina.

Ene zaahan zyilnyydheenь tobşolxodo, BK(b) Paartiiin moziin Komiteedai poliitikan ba naa amar baidalaar ba tereenei xytelberilegşed bolon nen tyryyn mozkoomoi negedxi sekretaarь n. Jerbaanovai yngerhen alduunuudaa negentaa bişe aman yge şuujaagaar mederze gemşedeg bolboş, tereenei hyyleer tere alduunuudaa bolьşeviig johoor, gynzegiigeer zahadag ygei baina. Ene jabadalaaranь xalxabşa xeze aradai daisad — kontrrevoliycioonno nacionaliistnuud hyreg olooroo Buriaad-Mongoloi partiijna, soveedai aparaaduudta, kylьtyyrne froont deere, azyiledberi ba xydөө azal deere şurgan yi dөөd xorololgiin buzagai xarayilenyydii xeze baihii xeden olon barimta faaktnuudaar zaahan baina.

Ede aradai daisanuudtai bolьşeviig johoor temeseze tedenei uşaruulhan xorololgiin xolşolongi yndehe tahalan bolьşeviig xeregeer usadxaxiin „Ynen bodoto temesel bolbol mene meniin gemşelgiin ygөөr helgegdedeg baina" geze „Praavda" gazeeta tobşolol xehen baina.

Ede aradai daisadai xaratai, xorotoi xydelmeriii sag soonь uudalan gargaza paartiiin organizaacada tuha xyrgexiin orondo, troocko-japoonai şpioon Berxodyybov tuxai signaalnuudai baihaar baitar „Buriaad-Mongol Praavda" gazeeta bolbol şylee zaldin baiza — „...eli todo faaktnuudaar bajan elidxel soogoo Berxodyytovai delgerengii xeleheniinь.." geze bişehen ba Dampiloonai gargahan poliitikan talaar tus xarşa, kontrrevoliycioono nacionaliistnuudai teernede uha yjyylhen debtelte xaişaaş şugamgyi receenze ygehen baina. „Buriaad-Mongoloi Praavda" gazeetiin stiilь iime baina. Xytelberiii magtaxa, olon toonoi portreeduudii gazeeta la gargaxa ba bildaguuşalxa jabadalii şilen olhon baina." — geze C. O. „Praavda" bişebe.

Centraalьna oorgan „Praavdiin" zaahan ede byxii alduunuudii Mozkoomoi biyroo bolbol zybleed ton zyb geze mederexe zauraa, zaagdahan ede jixenyyd alduunuudii oiriin sagaa ynexөөr bolьşeviigoor zahaxiin xeden olon, konkreet no xemzeenyydii hanaaşalba.

Tiime tula ene abhan togtool bolbol urda mete xoinohoo bolьşeviig xeregeer byrezyylegdexegyi jyriin aman şuujaanai gemşelgiin ygenyyd bolgogdongyi ynexөөrөө bejelyylegdexe, aradai daisanuudai xorololgiin xoişolongii yndehe tahalan usadxaxa xydelmeriin prograama bolxo johotoi geze naidagdana. Zygөөr ene togtoolnai aman yge bolood yngerexe johogyi baina. Jyyb gexede — BK(b) Paartiiin Mozkoom bolbol ene 1937 on soo C. O. „Praavdiin" statьjaa xojordoxioo zyblebe.

Ene onoi mai harada Mozkoom bolbol „Praavdiin" gargahan „Gemte ohol hanaa amar baidal" gehen garşagtai bygөөd BMASSR ei xele bişegei ba buriaad mongoloi xelen deere poliitikan literatuuriin orşuulga emxidxexe xereg deere buriaadai kontrrevoliycioono nacionaliistnuud ba tedenei tuhalagşadai uşaruulnan g itai jixe hyidxelnyyd tuxai ton jahan deere xelehen bişegii zybleed myn alduugaa mederehen ba xeden olon onso todorxoi xemzee jabuulganuudii jabuulxa geze hanaaşalhan bolboş, tede zybөөr hanaaşalagdahan, negeş yder xoişoluulagdaza bolxogyi zyilnyyd bolbol mynөө xyrter xysed dyyrgegdeegyi yldehen baina. Zişeelxede kontrrevoliycioono nacionaliistnuudai yni udaan sag soo uurxai xeze baihan Gyrenei xele literatuuriin ba istooriiin instityyt, Gyrenei xeblel ba „B.M Ynen" gazeeta gexe zergiin gol gazarnuud bolbol mynөө xyrter Mozkoomoi anxaralai tybte orozo şadaagyi, xydelmeriee yndehөөrenь şinedxeze tabiaagyi, şine komuniis kaadranuudaar xangagdaagyi, xuuşan xebeeree şaxam yldehөөr baina. Ede zurgaanuudai xydelmeride uşaruulagdahan xorololgiin xoişolonguudii yndehe tahalan usadxaxa jabadal ton aali jabana. Buriaadai xele bişegei ba uran zoxiool, orşuulga gexe zergiin xariuusalgata oorganuudai xydelmeride xydeldeg zonuudai erdem beledxelii deeşelyylxe, tedenei sostaavii şine bolьşeviig kaadranuudaar oloşoruulxa jabadal ton aali, ynendөө melexein alxamaar jabaza baina. Ene froont deere (GXLII, Burgiiz) şine xynyyd oroxodoo imagta paarti soveedai xydelmeride jabaza alduu xeed azalbaa xuulagdahan xynyyd „gemee sagaarxiin tulada" gehen şingi elьgeegdedeg baina.

Gansaxan iime baidaltai deerehee manai respyyblike mynөө xyrter Leenin-Staalinai yndehen surtaalnuudii buriaad mongol xelen deere gargaza jadaagyi baina. Gansaxan iime baidaltai deerehee manai xeblelei gargahan nom debteryydii unşagşadta xyrengyi xuhalgada orodogş baina. Gansaxan iime baidaltai deerehee ene uçaastog bolbol kontrrevoliycioonno nacionaliistnuudai dugtaşadag, xoroto jabuulgaa xoriggyi xedeg uglu gazar bolzo ygedeg baihan baina.

Ede byxii faaktnuudii soxe mergeer zaahan „Praavda" gazeetiin şinzelelii poliitikan hurgaal bolgozo, Buriaad-Mongoloi Paartiiin organizaaciin xydelmeride baigaa byxii dutuu dundanuudii bolьşeviig kriitike ba samokriitikii yrgedxexiin yndehen deere — eris tyrgenөөr zahaxa ba aradai daisadai xorololgiin xoişoloniii yndehe tahalan usadxaxa xeregte byxii organizaacii ba byxii komuniistnuudii mozkoomoi togtool uriaalba. Ene uriaa doro dursahan byxii dutuu ba alduunuudaa usadxaxa, xydelmeriee yndehөөrenь şinedxen tabixa ba byxii emxinyydii xarşa etegeedhee seberlexe xyse şadal ba bexi negedel manai organizaacada syn bii.

Buriaad-Mongoloi bolьşeviiguud bolbol BK (b) P-iin Centraalьna Komiteedai feevraalь maartiin pleenymei togtool ba nyxer Staalinai zaabariiin yndehөөr Paartiiin emxide baigaa byxii dutuu ba alduunuudii zahan şiidxeze şadaxa baina Eneendenь damzaggyi. Centraalьna Praavdiin „Buriaad-Mongoloi Praavda" gazeetada xehen şinzelel bolbol sym bygedөө rөө manai „Buriaad-Mongoloi Ynen" gazeetada xabaadaxa baina. Uul şinzelelde toologdohon „B. M Praavdiin" dutuunuud ba alduunuud bolbol bahal manaida baixa. Manai gazeeta bolbol samokriitikii tolo goilon jabaza aradai daisad — kontrrevoliycioonno nacionaliistnuudai xoroto jabadalii urid eliryylze Mozkoomdo tuhalxa johotoi aad, tiigeegyi, ohol hanaa amarai ybeşende baigdaza huuhan deerehee aradai daisan Aardinaiş xoroto jabadalii eliryyleegyi.

Praavdiin şinzelel ba Mozkoomoi togtooloi yndehөөr byxii organizaacanuud xydelmeriee şinedxen tabixa johotoi bolbo.

K. Maarks ba F. Eengelьs xojoroi paamiatnik neelgen deere V. I. Leenin yge xeleze baina.

Dundada dalain konfereence neegdebe

Zenceva, 10. (TASS). Dundada dalaida piraad jabuulgatai temesexe ba syydnenyydei jabadalda ajuulgyiji saxixa tuxai asuudalii xelsexe konfereence mynөөder Lioondo neegdebe. Tus konfereence deere Aangli, Fraanca, SSSR, Tyyrce Greeci, Rymiini, Jegiipet, Bolgaari ba Jygoslaaviiin tyleөlegşed xabaadalsana.

Tyryyşiin zasedaani deere Fraanciin gadaada xeregei miniistr Delьboos ba SSSR-ei gadaada xeregei Aradai komisaar nyxer Litviinov yge xelebe.

Dundada dalain konfereencede xabaadaxahaa Germaani ba Itaaliiin zasag arsaba

Beerlin, 9. (TASS). Germaaniiin zasag bolbol dundada dalain gyrenyydei konfereencede xabaadaxa gehen Aangli-Fraanciin uriaalda arsahan xariuu ygebe. Germaaniiin zasag bolbol tusgaar konfereence taxiin orondo, ene asuudalii Ispaaniiin xeregte xabaadaxagyi jabadalii erxilexe Loondonoi komiteedai yzemzede tabixii Itaaliiin zasagtai zybşen duradxana.

Şine kolektiivna xelseende germaaniiin duragyi baihaniinь noota dotor xaragdana.

Germaaniiin zasag bolbol soveed zasagai noota soo xeleglehen gemnelge tuxai hyylşiin asuudalai talaar Itaaliiin poziicii haişaaxa baina geze nootiin tygesxel soo temdeglegdene.

Itaaliiin zasagai noota bolbol germaaniiin noota soo xelegdehen şingi adalixan udxatai baina.

Dundada dalain konfereencede xabaadaxahaa Germaani ba Itaaliiin arsahan tuxai Reiter aagenstvo bişene

Loondon, 9. (TASS). Konfereencede Germaani ba Itaaliiin xabaadaxagyi deerehee konfereencii boliuulxa tuxai yge garxa johogyi baina geeşe geze, Dundada dalain konfereencede Germaani ba Itaaliiin arsahantai daşaramduulan, Reiter aagenstvo medeesene. Dundada dalai deere deermedelgii usadxaxa tuxai asuudalii Ispaaniiin dotoroi xeregte xabaadaxagyiji erxilexe Komiteedta ygexe tuxai Germaani ba Itaaliiin zasagai duradxalii aangliin zasag zybşen xelseze şalaxagyi baina. Aangli bolbol konfereencii tataza tyrgen amzalta oloxo geze şiidxee.

„GEMŞELGIIN YGENYYD BA ANTISOVEED XEREGYYD" GEŽE C. O. „PRAAVDIIN" ŞINŽELEL TUXAI

BK (b) P-iin Burmozkoomoi biyroogoi TOGTOOL

1. BK (b) P-iin Moziin Komiteed bolbol „Gemşelgiin ygenyyd ba antisoveed xeregyyd" gehen şinzelel xadaa, aradai daisad byrzyaazna nacionaliistnuudii, trockiis-buxaarintnai japoon neemec şpioonguud ba diversaantnuudii eliryylxe ba buta soxixo xeregte BK (b) P-iin Mozkoomoi ba terenei negedexi sekretaarь nyxer Jerbaanovai xehen bydyylig poliitikan alduunuudii ton zybөөr elid xen todoruulna geze toolono.

2. BK (b) P-iin Mozkoomoi biyroogoi ba terenei negedexi sekretaarь nyxer Jerbaanovai bydyylig gegşiin poliitikan alduunь gexede, aimaguudai ba moziin partiijna konfereencenuudai bolhonş xoino partiijna xydelmeri şinedxen tabigdaagyi, byrzyaazna nacionaliistnuudtai, troockiis-buxaarintnai japoon-neemecei şpioonguud ba diversaantnuudtai şudarguu temesel emxidxeegyi jabadal myn baina. Tereenhee gadana, respyybliikiin ali olon organizaacanuudai amagalan bişe baidal ba angiiin daisadaar buzarhan jabadal tuxai BK (b)P-iin Mozkoomoi toosooto elidxelii zybşen xelsehenei eseste orhon signaalnuud xysendөө xyrgegdengyi yleşehen baina. Dotoodo Xudaldaanai Arkoom Baltuujev, Finaansiin Arkoom Bazaroon, Pedinstityydei direektor Ybygyynov gexe metiin partiijna ba partiijna bişe oloniitiin niyden deere etigel xyndejөө buurşahan xynyydii udaridaxii tuşaalda yleөgdehen baina. Dorohoo garhan signaalnuudta BK (b) P-iin Mozkoomoi iimeer xandahan jabadal bolbol samokriitikii xabşan darahan ba aradai daisadta өөriingөө xorololgo diveersiin xydelmeriii ulam xarataigaar jabuulxiin arga tedende olgohon baina.

Gazartariaalangai Arkomaadai, Beledxexe Komiteedai, Xudaldaanai Arkomaadai, Finaansiin Arkomaadai, Gegeeryylxe Arkomaadai oorganuudta şurgan orohon daisad bolbol ali olon aimaguudta ba MTS-dte urgasiin xuriaalgii tahalduulza, malda ybeşen taxal delgeryylze, gyrenei ba kolxoozoi tariaa xadagalamziin gazaruudii kleeşç xorxolgoor buzaraaza, olon niutaguudta hurguulinuudai neegdelgii ba hurguulinuudii nomoor xangalgii tahalduulza, eд tovaar şiren asarxa ba xydөө azaxuin produuktnuudii beledxexe jabadalii tahalduulza, gyrenei ba koperatiivai zөөriii yrize, azalşadii mexelen zөөriinь xulagailza şadahan baina.

3. „Burpraavdiin" redaakcea ba redaaktor nyxer Orşaanski bolbol BK(b) P-iin CK-ai fevraalь-maartiin Pleenymei togtoolnuudtai ba nyxer Staalinai zaabarinuudtai zoxilduulan gazeetiingaa xydelmeri şinedxeegyi. Gazeeta bolbol byrzyaazna nacionaliictnuudii, trockiis-buxaarintnai, japoon-neemecei şpioonuudii - diversaantnuudii yndehөөrenь usadxaxiin tylөө bolьşeviig temeselii tologoiloogyi ba niuur şarai saxiltagyigөөr bolьşeviig kriitike ba samokriitikii delgeryyleegyi, xarin bildaguuşalga ba xyndemyyşe aaşiin yzegdelnyydii gargahan baina.

Ede alduunuudii zahaxiin zorilgoor Mozkoomoi biyroogoi TOGTOOXONЬ:

1. Byrzyaazno-nacionaliis, trockiis-buxaarintnai şpioon, diversaantnuud ba aluurşadii gyised eliryylxe ba butasoxixiin zorilgonuudta partiijna byxii organizaacanuudai anxaralii xursadxan xanduulxiin tylөө goorodoi partiijna aktiivai, aimaguudai aktiivai suglaanuud ba paartiiin byxii exin organizaacanuudta C.O. „Praavdiin" şinzelelii xelsen zybleze, Mozkoomoi biyroogoi gargahan alduunuudii ba ede alduunuudii jaaza daisadai xeregledeg baihanii tus suglaanuud deere oilguulza ygexe.

2. Soveedai, azaxuin ba kylьtyyrne baiguulaltanuudai byxii halbarinuudhaa byrzyaazno nacionaliis, trockiis-buxaarintnai, japoon neemecei faşiizmiin aagentnuud ba tedenei tuhalagşadii yndehөөrenь usadxaxiin tylөө kaadranuudai şalgaltii emxidxexii BK(b) P-iin Mozkoomoi xeltesyydii erxilegşedii, gorkoom ba aikoomuudii, myn aradai komisaarnuudii ujalgalxa. Eneentei xamta, paartiiin xeregte ynen, bejee ygehen şalgagdamal kaadranuudii eris zorigtoigoor debzyylxe ba tedenei poliitikan bolbosorol emxidxexe.

3. Instityydte bolhon xorololgiin xoişolongii usadxaxa talaar BK(b) P-iin MK-ai togtoolii dyyrgeegyin ba nauuçna-pedagogiis sostaavii byrzyaazno nacionaliis elimeentnyydeer buzarlahanainь tylөө, pedagogiis instityydei direektor Ybygyynov gegşii xydelmeriheenь xuulan gargaxa ba BK(b) P-iin zergehee gargaxa.

4. Angiiin xarşa elemeentnyydtei barisaatai baihanai tylөө, poliitikan ohol nazagai jabadalii gargahanai ba Arkomaadai aparaadii angiiin xarşa eleemeentnyydeer buzarlahanai tylөө, BMASSR ei finaansiin Arkoom Bazarooniii aradai komisaarai tuşaalhaa xuulan gargaxa. Tereenei partiijna baidal tuxai xeregiinь xaraza yzexiin tula, Partiijna Kontroolьno Komiisiin BMASSR-dexi paartkoleegida ygexe.

5. Xarşa eleemeentnyydii xalxalan daldalhanai ba Arkomaadai xydelmeriii unagaahanai tylөө, BMASSR ei dotoodo Xudaldaanai Arkoom Baltuujevii aradai komisaarai tuşaalhaa xuulan gargaxa. Tereenei partiijna baidal tuxai xeregii xaraza yzexiin tula, Partiijna Kontroolьno Komiisiin BMASSR-dexi partkoleegide ygexe.

6. Dotoodiin ba ulasxoorondiin xaraaktertai jixe poliitikan asuudalnuud teeşe paartorganizaacanuudai anxaralii xanduulza, aradai daisad, byrzyaazno nacionaliistnuud, trockiis-buxaarintnai şpioonguud, tedenii xalxalan daldalagşad ba abaragşadtai temesexe temeselii şiidxexii johoor yrgedxexe, xydelmerişen xydөө bişegşedei dunda partiijna-poliitikan xydelmeriii deeşelyylxe, kriitike ba samokriitikii niuur saxingyi erid sexeer jabuulxa jabadalii yrgedxexe, bildaguuşalalga ba xyndemyyşe aaşa gargaxa eleemeentnyydii usadxan, kriitikiin xysendөө orodog baixiin tylөө temeselii şangadxaxa jabadalnuud teeşe gazeetiin xydelmeriii şinedxen baiguulxii nyxer Orşaanskida şangaar hanuulxa ba ujalgalxa.

7. BK(b) Paartiiin Mozkoomoi biyroo bolbol kriitike ba samokriitikii yrgedxexe, partiijna-poliitikan xydelmeriii ba komuniistnuudai edebxi xeşeelii ygөөrөө bişe, bodoto xereg deerenь yrgexe jabadalai yndehe huuri deere Centraalьna Komiteedai fevraalь-maartiin pleenymei togtoolii ba nyxer Staalinai zaabarinuudii gyisedxexe jabadalii xangaxii, aradai daisadii eseslen butasoxixii ba usadxaxii byxii paartorganizaacanuudii uriaalna.

8. Aktiivai suglaanuudii yngergexiin ba aimagai paartorganizaacanuudta tuhalaxiin tulada BK(b) Paartiiin Mozkoomoi biyroogoi geşyydii xydөө aimaguudta komandirovaalxa.

Baoşaaniii geroiligoor arşalba

Sanxai, 10 (TASS). Baoşaanь goorod dyrben yder udaaguur tahaldangyi boomboduulaa. Tere goorodto zybxen xitadaigansa batalioon baiza japoonuudta şangaar esergyysebe. Japoonoi seregyyd, ene boombodolgo ba ysed şanga baildaanai eseste goorodii zyg byriheenь byheleze ezelen abhan baina. Xitadai seregyyd tuxai jyyş medegdenegyi. Byxii seregyyd poostnuud deeree geroiligoor xosorhon baiza magad

Lodiaanьhaa xoito zygte 3 kilomeetriin gazarta xitadai seregyyd xyyrgii ezelen abza, Lodiaanь — Llyxeegei xoorondoxi şosein xargiiji yngerze garba.

Hyylei ydernyydte Şanxai goorodoi Jykoon geze priistanь şadar yrgelze baildaan bolno. Hyylei yjede seregei pozitcanuud Jykoon kanaalai xojor talaaranь baigaa Japoonoi komaandovani bolbol, Cianvaaniaar oşozo xitadai seregyydii byhelxiin tulada ene seektorii Venьzaapaantai xolboxojoo ermelzene.

Japoonoi aviaaca, Sanxaiji xojor udaa boombodobo. Ygləөgyyr boombodoxodonь Nanьdaogoi 100 garan xyn aluulaa. Xitadai dalain klyybei ger soo tyimer boloo.

Sentiaabriiin 8 da xitadai aviaaca bolbol Vanpyy myrende baigaa japoonoi seregei syydnenyydii hyniiin yjede 3 udaa dobtolbo Seregei „Idzyyma" geze syydne deere xeden boombo unahan baina. Janeziipydexi Şanxain koleedzide oiroxon baigaa japoonoi aerodroom jixeer handarba.

Sentiaabriiin 8 da japoonoi 4 traanspothaa 4500 japoon soldaaduud Şanxaida buuba.

Tariaa xuriaalgaa dyyrgexiingee urda

Ulaan-Ydiin goorodoi zooniin „Xubisxal" koxlxooz bolbol tariaa xuriaalgaa dyyrgexiingee urda tee baina. Ene zilde urgasanь hain ba tariaagaa sag soonь hain şanartaigaar xuriaaza abba.

Gadana, ene kolxooz bolbol MTS-ei natuur tylberiii, MTS soojoo egee tyryyn oruulza exilee. Mynөө oruulxa johotoi 119 ceentner jaaricaa sym oruulaad, şiniiciin oruulgada orobo.

C. Danzaanov

Amar deerexi Komsomoolьsk hoo Moskvaa

Sentiaabriiin 9-ei ydeşe BLKZS-ai Centraalьna Komiteedta Amar deerexi Komsomoolьsk — Moskvaa marşruudaar velosipeedeer jabagşadtai uulzalga bolbo. Soveedai zyyn zygte şine togtoogdohon Komsomoolьsk geze goorodoi 5 erxim fizkylьtyyrnigyyd bolbol ijyyaiiin 12 yder velosipeedeer Moskvaa zorizo garhan baigaa. Edener bolbol 85 xonog soo 9500 kilomeetr jabahan baina. Tiin, ajan zamdaa jabahan tuxaigaa xyxiyygeer honirxuulan xelexe zuuraa Peenziin zavoodoi gargahan, өөhediingөө unaza jabahan velosipeeduudai bexi hainaar xegdehiinь temdeglebe.

Nega smeenede 10 noormo

Goorlovka. Leeninei neremzete şaaxtiin zaboojşçig-komsomool Gonçareenko gegşe nega smeena soo 18, 2 pogoonno meetr şuluu nyyrhe maltaba.

Xroonika

BMASSR-ei Centraalьna Gyisedxexe Komiteed bolbol BMASSR-ei dotoodo xudaldaanai Arkoom V.Baltuujevii ba finaansiin Arkoom B.Bazaroonii xydelmeriheenь xuulan abba.

Hunguuliiin Dyrimtei oloniite hungagşad tanilsaza baina

Traansportiin Mesovoidoxi yyzliin byxii brigaadanuud ba albaxaagşadai dunda SSSR-ei Jixedeede soveedta hungaxa Hunguuliiin Dyrimii oilguulxa xydelmeri yrgeneer jabuulagdaza baina.

Unşagşad ba agitaatornuudai seminaari tataza, tereegeer 42 xyniii gargahan ba tereenei 25 xyniinь ton hainuud beledxeltei baina. Tereen soohoo 8-niinь goorodoi soveedai geşyyd. Gadana, gerei ezen emegteişyyd ba bişe emxidxegdeegyi 120 xyniii kryzoogte xabaaduulagdahan baina. Oloniite hungagşadai dundaHunguuliiin Dyrimii oilguulxa xydelmerili hainaar jabuulagdana gebel zoxino.

B.

Kryzooguud biiş haa xydelmeri ygei

Zakaaminai aimag dotor soveedai hunguulida beledxexe xydelmeri muusa tabigdahan baina. SSSR-ei, RSFSR-ei ba BMASSR-ei Konstituucanuudii yrgeneer xelsexe ba tereeniii şudalan oilgozo abxa jabadal muugaar emxidxegdee.

Konstituucii yzeze şudalaxiin tula kryzooguudemxidxegdehen bolboş, oloniite kolxoozniguudii eloor xanduulza şadagdaagyi baina. Somon ba kolxooz deegyyr baigaa agitaatornuud ba unşagşadta aikoomoi zyghee xytelberi ygeze seminaari xexe g.m.tedenei xydelmeride todorxoi tuhalamza yzyylegdenegyi. Mynee soveedai Hunguuliiin Dyrimii aimag sooxi oloniite kolxoozniguudtaa oilguulxa xydelmeride zybxen hajaxan exilze baina.

J. C.

BMASSR-ei CGK-to

1937 onoi sentiaabriiin 3-ai yder BMASSR-ei Centraalьna Gyisedxexe Komiteedai preziidiymei zasedaani bolzo, PVZ deere baihan goorodoi soveedai depytaadnarai sostaavhaa rajoonoi soveed bii bolgooxo geze togtoobo.

***

BMASSR-ei Şine alfaavidai Centraalьna Komiteedai urda tabigdahan byxii zorilgonuudai gyisedxegdehen tula SSSR-ei CGK-ai togtooloi johoor, tereeniii usadxaxa geze togtoobo.

PAARTIIJNA BAIGUULALTA

PARTIIJNA POLIITIKAN XYDELMERIII DEEDE ŞATADA TABIXA

Ulaan-Ydiin mexaniziirovanno şilei zavoodai partiijna organizaaca bolbol BK (b) P-iin CK-ai fevraalь-maartiin pleenymei ba nyxer Staalinai elidxel bolon tygesxelei ygiin yndeheer partiijna-poliitikan xydelmerii şinedxen tabixa xeregte gynzegii anxaral tabiza, ene xydelmeridee erid ularilta xeze şadaagyi baina.

Ene organizaaca bolbol goorodoi partiijna organizaaciin dunda nelieed jixexen huuri ezeldeg baina. Ende paartiiin bodoto geşyyd 28 ba kandidaaduud 4 xyn baina. Tedenei dunda yseg bişeg baga medexe xyn miin 4, bişenь xadaa dunda ba deede hurguulitan bolno. Ene jyn jixe xysen geeşeb! Tiin, ene xysii zybeer emxidxen zavoodai byxii halbarinuud deegyyr tabiza şadaa haa, byxii xydelmerişedii partiijna poliitikan xydelmerieer byrin xangaza, staxaanov xydelmeriiin zagsaalii udaridan xytelberileze, zavoodai byxii jabuulgii deede şatadanь xyrter babiza şadaxa baigaa. Gebeş, ene organizaaciin komuniistnar bolbol eehediingee avangaardna yyrgii deeşelyylen, emxidxegşe, prapagaandalagşa ba agitaacalagşa şadabariaa xysed xeregleze şadaagyi baina.

Partiijna huralsal jamarş udaridalgagyi

Paartiiin istoori yzexe kryzoogto 16 xyn huralsadag, tereenei arbaniinь paartiiin geşyyd, busadanь paartigyişyyd ba paartiii haişaan dagagşad bolno. Tus kryzoogii paartiiin geşyyn nyx. Trynoov gegşe xytelberilne. Kryzoogoi nomoi yzelge taban xonog soo negen udaa boldog baina.

Gexiin xamta, partiijna huralsaldaa beledxexe jabadal tedii le hainaar emxidxegdeze şadagdaagyi. Huralsagşadai olonxinь konspeekt xexe zan ygei. Gansal nyx. Marçyyk (şoofer) gegşe konspeekt alduugyi xedeg baina. Ende huralsadag maşiina-vaanniin ceexiin naçaalnig Kazeelьski gegşe eeriingee urdiin „bajalig“ erdemde naidaza, zaagdahan nomooş myrtei unşadaggyi baina.

Tiin, ene kryzoog bolbol byxeli zildee azallaxadaa, jamarş tyseb xaraa ygei jabahan deerehee, 15 teemehee zybxen 7 teemiinь yzeze yngerhen baina.

Ene kryzoogoi huralsagşad bolbol propagandiist Trynoov tuxai (Trynoov hajanai propagandiist) hain segnelte ygedeg baina. Jyyb gexede, Trynoov bolbol nomoigoo yzelgede haitar beledxeze, byxii materiaaldaa eeree konspeekt xeed jiredeg baina geze huralsagşad nyxed Snegiirev, Loozkin gegşed xelene.

Gexe zuuraa, eneenei urda propagandiist baihan Ydaalov gegşe nomoigoo yzelgede jirexedee, jamarş beledxelgyi baixahaa gadana, fevraaliin revoliyyciin udxa şanarii buruu tailbairlan ygexe: ba „SSSR-te xydelmerişen angi bolbol 1927 onhoo exileze bii bolhon jym“ gexe zergeer jariza, eeriingee şadabarigyiji bodoto deerenь eliryylze ygehen baina geeşe.

Xedii iime bolboş zavoodai partkoom bolbol partiijna huralsalii oişoodog ygei baigaa. Partiijna suglaan deere partiijna huralsal tuxai oroi nege asuudalii mai harada tabiza xelsehen baina. Tiigeed, tere suglaanaigaa togtoomzo soo propagandiistnuudai sostaavii yzexe, komsomooloi hurguulida propagandiistii olzo ygexe, parthuralsalda xabaadadaggyi Bebiiz, Snegiirev, Oosipov gegşed tuxai asuudalii partkoom deere tabixa geze togtoohon bolboş, eneendee sadxaldiaad jyyş xeegyi baina. Partkoomoi sekretaarь nyx. Dorofeejev gedeg byxii xariuusalgiinь kryzoogai xytelberilegşed deere toxood, eeree bejee zailuulan tataad jabadag baihan baixa jym.

„Elidxel bolooşhaanь, jyyş oilgoogyi hem“

Partiijna xydelmeriiin gol bolxo agitacioonno xydelmerinyyd joho daxuulxa tediigeer yngergegdedeg baina. Zişeelxede, SSSR-ei ba BMASSR-ei Konstituucanuud ba Soveeduudai VIII dugaar Onso Xural deere „SSSR-ei Konstituuciin projeekt tuxai“ nyx. Staalinai xehen elidxeltei oloniitii tanilsuulxa gexe zerge şuxala agitacioonno xydelmerii „xyngen myreer“ suglaan deere elidxel tabilgaar xizaarlaza yngergehen baina.

Nyxed Dorofeejev ba Trynoovai ygeer bolbol, Staalin

◆ ◆

SADOOVNIKOV

▪ ●

Konstituucatai byxii xydelmerişed tolgoi toolon tanil mete baihan bolboş, kontooroi stoorz Kozloov gegşetei jarildaxada, „Konstituuca geze bi medexegyib. Klyyb soo bolhon nege suglaan deere Konstituuca tuxai elidxel xelexiinь duulaaş haa, jyyş oilgoogyi hem. Bi. şe jyyme duulaagyib“—geze xelene.

Myn, paartigyi obermaaster staxaanovşa nyxer Żyykov F.V. gegşe „Konstituucatai ba Hunguuliiin Dyrimtei tanilsaza baihan bolboş, hainaar oilgoobdi geze xeleze bolxogyi baina. Byri haitar oilgoxiin tylee yşee haisa yzeze tanilsaxa şuxala baigaa“ geze xelene. Tyryyşiin garai maaster staxaanovşa Ogyrcoov J. A. xelexedee, Konstituuca unşaza baixadaa oilgohon şingi baibaş, nomoo garhaa tabixadaa martagdana. Tiigeedş, ceextemnai agitacioonno xydelmeri jixe hulaar jabuulagdana. Agitaator Oosipov bidende gazeetahaa statьjaanuudii unşaza ygedegş haa, Ispaani ba Xitaddaxi dainai baidal tuxai oilgoxoor jyyme xeldeggyi“ gexedenь, Koroboova (paartigyi, şil zybedeg ceexhee xairsagladag ceexte zeegşe): ceex byri suglaa xural xodo xedegş haa, ceexiin xydelmeri tuxai xelseed le ulasxoorondiin baidal tuxai xeleze ygedeggyi“ gebe. Ene mete olon nyxedyyd agitacioonno xydelmeriiin jamarş sisteeme ygei ba formaalьna yngergegdeze baiha niii todorxoilozo ygebe.

Ene şuxala xydelmeride agitaator bolgogdon 30 xyn xabaaduulagdahan baina. Tedenei 19-nь paartiiin geşyyd, 3-nь kandidaad, 1-nь paartigyi, 2-nь haişaan dagagşa ba 5-nь komsomoolşuud bolno. Gebeş, Paartiiin Komiteed bolbol agitaaciin xydelmerii udaridadag ygei baigaa. Eneen tuxai agitaator nyx. Snegiirev gegşe jarixadaa: „partkoom bolbol bidenii udaridadag ba xinadaggyi. Tiigeedş, agitaatornuud eehediingee duraar boldog geeşebdi“ gene.

Baisaaxada, Partkoom bolbol agitacioonno kollektiivii byridxen emxidxexe jabadalda xaişa xereg xandahan baina. Tiime deerehee, byxii xydelmerişedii agitacioonno-oloniitiin xydelmerieer xyrieelen şadaagyi baina. Ene xadaa, partiijna xydelmeriiin gol yndehii toogoogyi ba formaalьna dyyrgehen bolzo „hanaagaa“ amaraad baidag uşariinь xaruulna.

Paartiiin ustaavtai tanilsuulaadyi

Tus partiijna organizaaciin dergedexi haişaan dagagşadai bylegte 7 xyn xabaaduulagdahan baigaa.

Ede nyxed bolbol partiijna, profsojuuziin xydelmerinyydte xabaaduulagdahan ba daabarinuudii ygtehenş bolbol tedeniii şalgaza kontroliirovalxa jabadal geze ogto ygei baina.

Gexiin xamta, tedenei suglaa tataza, paartiiin ustaav ba prograama yzeze tanilsuulxa jabadalii ogto emxidxeegyi baina.

Paartiiin istoori yzexe kryzoogte 5 xyn ba bişeg bagaar medegşedei kryzoogte 2 xyniinь xabaaduulagdahan baina.

Myn, paartigyi edebxitenei dunda jabuulagdaxa xydelmeri bolbol partkoomai sekretaarь nyx. Dorofeejevai ygeer bolxodoo, zavkoomoor damzuulagdaza „jabuulagdadag“ baina. Gebeş, partkoom bolbol eneen tuxai eeriingee zasedaani deere negeş xelseegyi. Partkoomai geşyyn Kazeelьski bolbol paartigyi aktiivai xydelmerili xytelberilexe johotoi xyn jyyme geze xelsedeg bolboş, jamar xanş xydelmeri jabuulaagyi, partkoom tereenii, medexeeş xyseegyi baina.

Staxaanovtanai xydeleө udaridanagyi

Zavood deere xydelmerişedei dunda staxaanovtanai xydeleeji uragşanь ulamaar debzyylen xytelberilexe jabadal „eeree bytexede“ naidaza orxigdohon baina geeşe. Zygeer, byxe xydelmerişedei 30 % staxaanovtan geze toologdodog.

Edenei dunda paartiiin geşyyd Akseenoviç, Snegiirev, Safьjaanov gexe zerge nyxed orolsono. Zişeenь, Akseenoviç bolbol obermaastriaar xydelmerlledeg. Tereenei smeene bolbol yiledberiiingee tysebii 100 proc. haa ylyylze dyyrgedeg baina. Zygeer, 13 maşiinada xydelxe johotoi baihan aad, tyyxei edlelei ygei deerehee, zybxen 8-10 maşiinada xydeldeg baina. Zavoodai direek[...] xadaa, iime baidaltai baixad[...] zybxen tysebee 80-85 pro[...] dyyrgeze bolxo geze bagsa[...] dag baigaa. Akseemoviçiin br[...] gaada bolbol tysebeigee j[...] hoor 1 çaas soo 55 dyrbelze[...] meetr şil hubaza gargaxa ba[...] han aad, 60 dyrbelzen meetr gargadag baina. Ene smeer[...] soo xydeldeg staxaanovşa ny[...] Budaajeva bolbol şil otolo[...] şoor xydelxe zuuraa, şil tehe[...] ze yzeegyi jym.

Myn tere mete hain zişe[...] nyyd jixe olon. Ede byxii xy[...] zeltede zavood deere emxi[...] xegdehen texniis huralsal bo[...] bol baga bişe tuha xyrgehe[...] baina geeşe. Zişeenь, staxa[...] novşa Akseenoviç gegşe te[...] niis huralsalda erxim hainaa[...] huralsaad garhanaigaa aşaa[...] tyryyşiin garai maaster ba[...] hanaa, mynee obermaastr bo[...] toroo debzehen baina. Ter[...] mete texniis huralsalii erxi[...] hainaar dyyrgeeşed 9 xyn bo[...] no.

Texniis huralsalii emxidxex[...] jabadalda zavoodai inz[...] neer- teexnikiin xydelmerişe[...] nelieedgyi tuhalhan baiga[...] Ilangajaa nyxed Gydkoovsk[...] (dezyyrne inzeneer), Andry[...] seenko texnoryyk), Potaapov ba Popoov (dezyyrne inzenee[...] nyyd) texniis huralsalii zoloc[...] don jabuulhan baina.

Gebeş, staxaanov xydeleej[...] Paartiiin Komiteed bolbol ma[...] nai xereg bişe geze toolodo[...] baina. Partkoomai sekretaar[...] nyx. Dorofeejev xelexedee „staxaanov xydeleen geeş zavkoomai xereg“ gehenş dee[...] reheenь medexede, „staxaa[...] novtanai xydeleen eeree xere[...] gee uragşanь dabxiuulxiin b[...] aguu jixe zorilgoo gyisedxe[...] xiin tulada, xorologşodoi xa[...] mag byxii ba eldeb zyilei me[...] xanizaacanuudii esergyysex[...] bodoto tuhalamzii bidenei zyg[...] hee xereglexe johotoi jym ge[...] deg eli todo bişe baina aa[...] daa?“ geze BK (b) P-iin CK-a[...] Pleenym deere nyx. Staalina[...] xelehen tyyxete zaabariii oil[...] googyi orxihon bolno. Eneen deerehee tus zavood bolbo[...] harahaa harada yiledberiiin[...] gee tysebii dyyrgedeggyi bai-na.

***

Şilei zavoodai partorganizaaca bolbol eeriingee byxii dutuu dunda ba alduu endyygee şuud zahan zalaruulza, BK (b) P-iin Mozkoomoi togtooloi („B.M. Ynenei“ sentiaabriiin 9-nei noormerta yze) johoor, byxii partiijna-poliitikan xydelmeriee şinedxen deede şatadanь tabixa johotoi.

Arxiteektor K. PROTOPOOPOV.

Ulaan-Yde goorodii şinedxen baiguulxa tuxai

Manai Buriaad-Mongoloi Respyyblike bolbol bolьşeviig paartiiin generaalьna liiniiin ilahanai aşatuhaar ba aradai Aguu jixe voozdь nyxer Staalinai ton jixe anxarai ba inag xaluun oroldolgoor, tyryy jabahan nacionaalьna resyyblikenyydei zamaar, tedeenei zergede orood jabana. Goorooduudtamnai socialiis azyiledberinyyd xygzen urgaza xydee aimag rajoonuudaimnai sovxooz kolxoozuud xygzeze, zilhee zilde bajazan bexizeze baina. Azalşan aradai kylьtyyrne ba aza baidalai erilte xizaargyi jixeer urgaa. Iime baixada manai gooroduudii ba kolxoozuudai huurin gazarnuudii haizaruulxa, şinedxen baiguulxa tuxai asuudal jaaşagyi şuxala bolohoniinь elirene.

Ulaan-Yde goorod bolbol, manai respyyblikiin niislel goorod (stolijca) myn. Tiin ene goorodnai urdanь jixe tuliuur gansal goorod nerehee bişe jyyş ygei şaxuu baihanaa, Soveed zasagai togtohonhoo xoişo eli bodo haizarza exileed mynee bolxodo Buriaad-Mongoloi socialiis azyiledberi ba kylьtyyriin ceentr bolzo şiidehen baina. Gebeş, Staalinai taban zilnyyd deter aguu xysetei azyiledberiiin urgan xygzexetei zerge ba goorodoi aradzonoi buşuu tyrgen ydeze olon bolxotoi zerge ene goorodnai socialiis ilaltanuudai byxii eriltenyydii xangaxa argagyi, zişee abza xelexede, bejezehen xybyynei bagiingaa xubsaha ymedeed baihanşag bolood baina. Iime deerehee, goorodoo myneenei byxii erilte ba jirexe sagai eriltenyydii xysed xangamaaraar şinedxen baiguulxa jabadal jaaşagyi şuxala bolhon baina.

Tyseblelgiin şine projeekt

Goorodoi soveed bolbol, 1931 ondo xadaa, Buriaad-Mongoloi ASSR-ei zasagai daalgabariaar, jireedyi sagta yrgen jixe goorod projeektalxaar bodomzolon togtool gargaza, topografiis sjoomka, şinzelelei xydelmeri jabuulxiin doogovor xehen baigaa. Giprogoor bolbol, 1932 onhoo exilze, goorodoi tyseblelgiin projeekt zoxioolgo tuxai xydelmerileze baina. Goorodii projeektalxa geeşe jixe xereg baixa tula ene xydelmeride xeden arbaad xynyyd,—arxitektyyriin jixe jixenyyd maasternuud (mergezelten) xabaadalsuulagdahan baina.

Mynee bolxodo tyseblelgiin projeekt belen bolood, gansal RSFSR-ei Arkomsoveedai batalalga yleed baina. Zasagai gazar bolbol, 10 zil soo ene xeregte oruulxa myngenei tyseb xaraa gargaad baina.

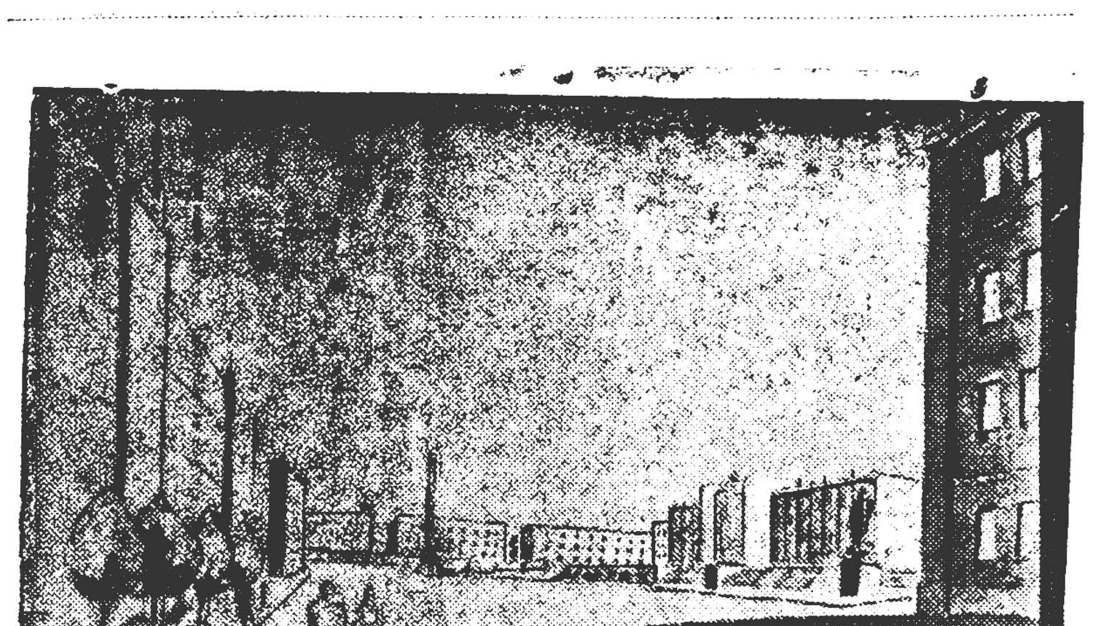

ZURAG DEERE: Ulaan-Yde goorodii şinedxen baiguulxa generaalьna plaanaar hanaaşalagdahan zasagai gazarai talamai.

Goorodoi jireedyi baidalai perespektiiv

Manai Ulaan-Yde goorod bolbol, ton gojo haixan goorod baixa johotoi. Eneende, endexi gazarai xada gybee bolhon relьjeef (niuruu) ba uhaar bajan Selenge, Yde my renyydei basseejnuud jixeer tuhalalsaxa baina. Manai byxii goorod bolbol, tyseblelgiin projeektiin johoor gurban rajoonuudaar byriidexe baixa.

Ede byxii rajoonuud dolbol, tus tustaa, kylьtyyre ba aza baidalai soryzeeninyydtei (barilganuudtai) rajoonoi talmainuudtai (plooşçadьtai,) kylьtyyre ba amaraltiin paarknuudtai, stadioonuud, bolьniiica ba profelaktiis yçrezdeeninyydtei, kylьtyyriin baişanuudtai, ynivermaaguudtai, riinkenyydtei yrgen haixan gudamzanuudainь xojor talaar xeden dabxar tomo şuluun gernyyd g. m. baixa.

Centraalьna rajoon dotoronь mynee baigaa xojor teaatarhaa gadana, yşee gurban teaatr bii bolno. Egee jixe, 1,5—2 mingan xynei azaggyi bagtama, ooperiin teaatar bolbol teaatraalьna talmai deere baiguulagdana. Ene teaatraalьna talmai bolbol, mynee baigaa soveedai baişanai xazuudaxi zasagai talmaihaa urduuxanuur baiguulxaar bodomzologdozo baina. Ene talmai xadaa, yrgen gudamzaar magestraalьtai zalgagdahan baixa. Goorodoi tyseblelgiin proeektiin johoor bolbol, tere şine vokzaal tymer zamai liiniiin naada talada. Soveeduudai baişanda oiroşog barigdaza bytexe johotoi baihan aad, mynee buruu gazarta barigdaza baina. Zasagai talmain xazuuda dyteşeg, draamiin, yndehen teaatr baiguulagdana. Tiixede, xydelmerişedei baidag gybee deere xyygedei teaatr baiguulagdana.

Goorodoi gudamzanuudaar traleejbys, avtoobys avtomaşiinanuud jixe oloor jabaza baixa bolno. Byxii gudamzanuud asfaalьtlagdana, gadana, eede oruugaa garadag buudag gazarnuudta brysçaatkanuud xegdexe jym. Myn goorod soo jabahan le gazar byxende eldeb haixan tarimal urgaza seseg bolhon baixa baina. Elehe şoroitoi temesexe jabadalda gansa tarimal urgasa bişe myn xojor myrenei bajalig uhan xereglegden aşaglagdaxa jym. Goorod deere barigdahan byxii barilga ger baişanuud bolbol, myneenei teexnikiin byxii ilatanuudaar xangagdana: Vodoprovood, kanalizaaca, uuralaar dulaasuulalga, ventiliaaca gexe metenyydeer xysed baixa baina.

Jixe Ulaan-Ydiin arxitektyyra tuxai

Manai soveed arxitektyyra bolbol byxii delxei deere haixaşaalgan suurxuulna. Şineer bariza byteehen ger baişanuud ba niitiin soryzeeninyyd bolbol, Staalin epooxiin zargalta baidalii, Soveed oronoi xygzeltii, Soveed teexnikiin aguu jixe xygzeltii jireedyi sagai yşee haruul haixan baidalii xaruulhan arxitektyyratai baixa johotoi. Manai arxitektyyra bolbol, udxaaraa—aradzonoi baixa johotoi, ger baişanuud ba niitiin barilganuud bolbol gazaadaş talaaraa, dotorxiş xeregsel ba zoxioolgooroo azalşadai intereesii xangamaar baixa zergetei. Iime deerehee, foormooroo nacionaalьna, udxaaraa socialiis soveed arxitektyyriin şine zişeenyydii (obrazeec) bederze oloxo jabadalda nelieed jixexen tvoorçesk azal xeregtei baina.

Tiin, arxitektyyriin asuudalda hebexixeneer xandadag xynyyd xediiş „oroldoo“ haa yntei sentei udxata şanartai jyyme baiguulza şadaxagyi baina. Jyyş şadaxaygi aad, arxitektyyrna barilganuudii proeektalxiin zaxilnuudhaa arsaxagyi inzeneer—barilgaşad, geodeerşed manai Ulaan-Ydede yseen bişe xebertelgşe. Tiimede arxitektyyra tuxai tusagaar hanal tabiza arxitektyyriin erxim hain maasternuudaar ba praaktika deerenь gargan xegdexe, şiidxegdexe johotoi baina.

Manai zorilgonuud

Goorodoi tyseblelgiin proeektii ba myngen zeeri homololgiin tysebii zasagai batalhanai hyyleer goorodoi barilga exilxe baina. Tiixede byxii xysee, resyyrsenyydee elsyylxe xeregtei bolno. Socialiis jixe goorod—Ulaan-Ydiin barilgada goorodoi aradzon bultadaa xamaaralsaxa johotoi. Myn respyyblike dotorxi kolxoozuud ba kolxoozniguud tuhalalsaxa johotoi. Batalza abtahan tysebyydee buşuu tyrgen dyyrgexiin tylee, erxim bain şanartai barilgiin tylee bii hanalaa tabixa xeregtei baina.

Iigeed baixada, BMASSR-ei praviitelьstvo bolbol, barilgiin indyystri tuxai, barilgiin mexaniizmanuudii beledxexe zavood tuxai, barilgiin ba bişe bişe azal xydelmeride xereglegdexe deede mergezeltei kaadinuud tuxai asuudalnuudii tabixa johotoi boloo beze.

Partiijna ba soveedai organizaacanuud bolbol, paartiiin generaalьna liiniiin tylee temeseldee, kontrrevoliycioono xysenei ylegdelnyydii, aradaisad troocko buxaarintana şpioon-diversaantnuudii yndeheerenь usadxaxa ba manai duda baigaa byxii, erxim zyilnyydei deezenyydii elsyylen, ene jixe barilgiin xydelmeriiin ynder şanartai zişeenyydii xaruulxa johotoi baina.

MANAI JARILDAAN

8. Hunguuliiin dyn jaaza gargagdaxab*)

Jixedeede Soveedai hunguuli bolxodo hunguuliiin ookrug byride xeden kandidaadta duu ygelgen bolxo baina.

Teed, ede kandidaaduudai xeniiinь hungagdaa geze toologdoxob?

Ynen geze toologdohon ba ookrug sooxi **diilenxi olon duunuudii**, ondoogoor xelebel byxii duunuudai xaxadhaanь ylyyji abhan kandidaad SSSR-ei Jixedeede Soveedai depytaad bolgon hungagdahanda toologdoxo baina (Hunguuliiin Xuuliiin 104 zyil).

Zişeelxede, 200 mingan duunuudhaa nege kandidaadta 5 mingan duun, nygeedeenь—35 minga, gurbadaxidanь—10 minga, dyrbedxidenь 25 minga ba tabadaxidanь—125 mingan duun ygtehen baigaa haanь, tabadaxi kandidaadii hungagdaa geze tooloxo baina. Jyyb gexede, tabadaxi kandidaad xadaa, bişe byxii kandidaaduudta ygtehen duunuudhaa olon duu abhan uşartai bolno. Manai zişee deere xaraxada, tyryyşiin dyrben kandidaaduud xamta 75 mingan duunuudii, tabadaxinь 125 mingan duunuudii bujuu **diilenxi olon duunuudii** abhan baina.

Xerbee, diilenxii olon duunuudii negeş kandidaadai abaagyi baigaa xadanь, egeel olon duunuudii abhan xojor kandidaadii abaad, daxin duunuudaa ygexe baina geze Hunguuliiin Xuuli xaraalan xelehen baina. Xojordoxioo duugaa ygexe jabadal bolbol tyryyşiin duu ygelgehee xoişo xojor nedieelihee xozom bişe jabuulagdaxa johotoi.

Jyredeel olon duunuudii abhan kandidaad jyynde hungagdahanda toologdoxogyi bainab?

Iime kandidaadii hungaxa jabadal olonxi hungagşadai dura xyselde taaraxagyi baina.

Manai oronoi Hunguuliiin Xuuliiin zorilgo xadaa—SSSR-ei Jixedeede Soveedai depytaadii hungalgada byxii azalşanai bodoto dura xyselii xangaxa jabadal bolno.

Egeel eneeni dagaza, Hunguuliiin Xuuliiln 108 zyil bolbol ookrug sooxi hungaxa erxetei hungagşadai xaxad xubihaa yseeniiinь duugaa ygehen baigaa haanь hunguuliii bodoto bişe deere sonosxono. Iime uşarai bolxodo exin hunguulihaa xoişo xojor nedieeliiin bolzorhoo xozomduulangyi hunguuliii şineer zarlaxa baina.

Egeel iigeze, manai Xuuli bolbol byxii oloniite azalşaniii hunguulida aktiivnaar xabaaduulxii oroldodog baina

Kapitaliis gyrenyydte ton ondoo baina. Zişeelxede, 1935 ondo Poolьşodo bolhon hunguulida byxii hungagşadanь miil 30 proc. şaxuunь xabaadahan baigaa. Teed, eneeni bodoto hunguulida toolohon baina. Ene xadaa,—Leeninei xelehenei johoor,—„ygeiteinerii poliitikahoo, demokratiilda aktiivnaar xabaadaxa jabadalhaa" xolodxon zailuulxa zorilgotoi hunguulitai kapitaliis gyrenyydte xarakteerna baina.

Gansal soveedai Hunguuliiin Xuuli bolbol diilenxi olon azalşanai xyselii ba intereesii xaruulza şadaxa, tiime kandidaaduudii hungaxa ba dura xyselee syleetei gargan eliryylxe jabadalii azalşanda xangaza şadaxa baina.

*) Manai „Ynenei" aavgustiin 3,5, 18, 19,29,-nei ba sentiaabriiin 3-nai ydei dugaarnuudii xaragtii.

SSSR-ei Gazartariaalanai Arkomaadai tailbari

Delgyyr — bazaar deegyyr kolxoozoi produukcii xudaldaxa xeregte engei xynyydii tatan xamaaduulxa jabadal bolbol xydee azalai arteeliiin zişeete ustaavta zyriyy baina. Ustaavai johoor xadaa, kolxoozoi byxii xydelmerinyyd bolbol kolxoozoi geşvydei eehediin beje xyseer xegdexe johotoi. Kolxoozuud bolbol gansal specialiistnuudii (agronoom, sçetovood g. m.) ba xydee azalai bolon barilgiin xydelmerinyydte sag zuuriin xydelmerişedii xyleheer abxadanь bolxohoo bise, xudaldaaşaniii xyleheer abxa geeşenь bolxogyi baina.

Kolxozoi laavka ba larioguudai xydelmeride engei xynyydii xamaaduulza bolxogyin uşar xadaa, tere xynyyd bolbol kolxoozoi laavka ba lariooguudii spekyliaaciin jabuulgada aşaglaza bolxo deereheenь yndehelegdehen baina.

Xerbee, kolxoozoi bazaar deere produukca xudaldaxa xyntii tomiloxo argagyidee haa produukcajaa koperaacadagy, ali gyrenei xudaldaanai gazarta ygeze xudalduulxadanь bolxo baina.

ZURAG DEERE: Şanxai goorod ba poort.

ŞANXAI

Şanxai bolbol aazi tybi deerexi ton tomo goorod ba delxei deerexi ton jixe poortnuudai negen myn. 1936 onoi medeegeer Şanxai deere 3.460.000 xyn azahuudag baina.

Şanxai bolbol dalaihaa 42 kilomeetr xolo, Janczii myrende orohon Vanpyy goloi erjede baidag. Ene Vanpy gol deere dalain tomo- tomoxon paroxooduud ba seregei syydnenyyd jabaza şadana. Şanxain priistaniiin urtanь 22 kilomeetr boldog. Ene priistani deere negen doro xudaldaanai 150 syydnenyyd ba seregei 20 syydnenyyd baiza bolxo baina.

Şanxai bolbol Şanxai—Nankinai tymer zamaar Nankin ba Xoito xitadtai, Şanxai—Xançzoygai tymer zamaar Çzecziaanь geze bajalig proviincatai xolboo xedeg baina.

Şanxai—uhan ba tymer zamai talaar ton hain xarilsaatai baihan deerehee xitadai xudaldaa naimaanai ba azyiledberiiin jixe ceentr bolhon baina. 1930 ondo ene goorod deere bydei 61 jixe faavrikanuud baihan baina. Edeenei xaxadiinь japoonai kapitaiistnuudai ezemdelgede baihan baigaa. Tereenhee gadana, torgo xedeg 66 faavrikanuud, tamxinai 68 faavrikanuud ba 1700 eldeb janziin azxuinuud bii baina.

Şanxai—xydelmerişen zonoigoo toogoi talaar xitad soo ton jixe goorod bolno. Şanxai deere faavrik- zavooduudai 2?0 mingan xydelmerişen, 280 mingan zizexen gar yiledberişen 270 mingan kyliiinyyd, aşaa şiregşed ba busad baidag.

Şanxai—xydelmerişen ba tariaaşanai iime jixe aarmi zonoi baihan deerehee nacionaalьna sylee ololgiin ba revoliycioonno xydeleenei ceentr boloo. 1927 ondo Şanxain proletariaad bolbol xitadai militariistnuudai darlaltahaa syleeren zailaxiin tylee geroilig temesel jabuulhan baina. Taban zilei saana Şanxain xydelmerişen bolbol 19-dexi Aarmiiin geroilig saldaaduudtai xamta, Şanxaijii byrin ezemdexe gehen japoon interveentnuudai hedelgede ysed şangaar esergyysehen baina. Ene xadaa, xitadai aradai aguu jixe xysen tuxai ba tereenei temeseldexi şanxain proletariaadai yyrge tuxai xaruulna.

Şanxain azalşa aradzon bolbol Şanxaiji „neegdemel poort" bolgohon, gadaadiin byrzyinerei yder byriiin darlalta mylzelgii teseze baina. Yndehen xitad aradzon erxegyi.

Şanxai bolbol gurban gol xubi bolzo xubaagdanxai: ulasxoorondiin settlьmeent, francuuzai konceessi ba xitadai goorod.

Şanxain ton tyb bolxo ulasxoorondiin settlьmeentde milioon şaxuu xyn huudag aad, edeenei miil gurban proceentonь gadaadiinxid baina. Endexi ypravleeni ba settlьmeentiin gazarai ymse xadaa aangliiinxidai garta baina. Ene teritoori deere baihan xitaduud naloog tyledeg baina.

Şanxain aradzonoi ton bajan talanь francuuzai konceessiiin territoori deere huuna. Ende 435 mingan xyn toologdoxo aad, edenei 12,5 minganiinь gadaada gyreneixid azai. Konceessiiin ypravleeni fraanciin koonsylei garta baidag baina.

Şanxain gurbadaxi xubi bolxo xitadai goorodoi sostaavta Nanьdao geze xitadai urdanai goorod, xitadai xudaldaan naimaanai ba azyiledberiiin ceentr bolxo Çapei, myn Baoşaanь ba Vanpy goloi nygee talada baigaa Pytyyn oroxo baina. Ene xitadai goorodto 2 milioon şaxuu zon huudag. Xitadai goorod Naankinai zasagta medelee ygedeg eeriin ypravleenitai. Settlьmeentiin zarim xubi ba Xoukьju rajoondo gol tyleb japoon zon huudag baina.

Şanxai deere 1932 ondo bolhon dainai yjede japoonguud bolbol ene jixe goorodoi xeden zuugaad mingaad xyniii xiudahan baina. Japoonguud Çapeiji zadarxai buusiin huuri şingi bolgoo hen. A mynee, tereenhee xoişo taban zilei yngereed baixada japoonai interveentnuud ene goorodii daxin boombodozo, aradzoniii xeden arbaad, zuugaadaaranь alaza, xitadai goorodoi gudamzanuudii butardahan xemxerdeheer dyyrgeze baina. Japoonai interveentnuudai zebsegei ba texniis xeregselei talaar xedii buliuuş baigaa haanь, xitad arad bolbol, 1932 onoixidool adali, japoonai interveentnuudta erid soxilto ygeze şadaxa baina.

Lamnartai nyxesedeg komsomool

Jaruuna. Egetiin somonoi soveedai sekretaarь Zigzedei gegşe ene zun amaraltada garaxa zuuraa ymsiingee xeden malnuudii xudaldaza myngen bolgood, nagasa lama bolxo Egetiin dasangai gyremşe, abaralşa lama B. Garmiin gegşetei Erkyy ba Ulaan-Yde gooroduudaar naimaa xuimaa erxilze jabahan baina.

Zigzedei gegşe xydelmerideე ton xoirogoor xandadag, arad zoniii xaraaxa ba zanaxa bolon „aakt bişexem" „jala aşaxam" g. m. ailgadag zantai.

Eneenei esege bolxo Budiin gegşe kolxoozdo orohon saghaa xoişo negeş xydelmeri xeegyi argaa bidereed jabana.

Tus somonoi tyryylegşe Dorziin gegşe eeriingee xoirog sekretaarьta xemzee abxiin orondo eeree arxidaza jabadag baina.

Eneen deerehee şaltagaalza tus somon dotor şuxala kampaaninuud hulaar jabuulagdadag baina.

Egetiin dolgin.

Ablingaa „bujan" xebe

Selenge. Orongiin somonoi „Ulaan traaktor" kolxoozoi gegşyyn ba komsoorg Balzar Gombiin gegşe eeriingee exe bolxo Dolgor Gombiin gegşetei xamtaraza Jangaazan dasanda maidadariin xuralai bolxodo nege pyyd sagaan guril barizaa ablingaa „bujan" xyylbe.

Myn, Buda Togooşiin gegşe oboogoi taxilgada yrgel bolgon zarim kolxoozniguudhaa mynge sugluulhan baixa jym.

Eneeniinь, kolxoozoinь tyryylegşe B. Jymsenei gegşe myn haişaahan ba zybşeehen baina.

Marxain şabi

Tailga taxiba

Booxon. Kytaankiin bylegei „Ulaan-Kutaanka" kolxoozoi tyryylegşe Irenceejev D. gegşe ybehe xuriaalgiin yjede kolxoozniguudaa daxuulan tailga taxixa geze arxidahan baina. Zarim kolxoozniguudanь 2-3 xonog tailga taxixa geze xeden xonioo alaza baiza arxidaba.

Xyd. Biş.

Arxinşa sekretaarь

Zede. Borogoin somonoi soveedai sekretaarь nyxer P. Dorziin gegşe sag yrgelze arxidaza, somonoigoo xydelmeride ton xoirogoor xandadag baina.

Zarim yderyydte som-soveedtaa jiredeggyi, byxeli yder tee gertee xebteze baidag, tiixedenь soveedainь tyryylegşe jireze guidag ba argadadag jym.

Zarbaajev

SSSR-ei ARADZONOI ISTOORIII MEDEXE ŞUXALA

Ene zilde manai hurguulinuud SSSR-ei istoori yzexe şine nomtoi bolxo baina.

Ene nom bolbol dunda hurguuliiin gurbadaxi ba dyrbedexi klaasuudta zoriuulagdahan baibaş, ton yrgen udxa şanartai. Eneeniii byxii hurza baigaa zaluuşuud jixeer honirxozo unşaxa baina. Eneeniii byxii hurgagşanar şudalan oilgozo abxa baina. Ene nom bolbol niite erdemei sisteemiin ton şuxala nauukanuudai negen bolxo istoori nauukii yrgeneer ba erxim hainaar şudalxa ba zaaxa, soveedai grazdaniiniii poliitikan talaar xymyyzyylxe jabadalda yrgen zam neeze ygene.

Eeriingee gaixamşag Exe oronoi istooriii medexe jabadal bolbol soveedai patriotiizmatai, xyn tyrelxitenei erxe syleegei tylee temeseze baihan byxe delxein azalşadai zamii majaak şingi gereltyylze baihan Orondoo xaluunaar duralan xandaxa jabadaltai xaluun nigta xolbootoi baina.

Jevroopada egeel geegdengi oron geze toologdozo baihan orondo socialiis revoliyyciin ilalta eeree xyrze jiree bişe. Ene ilalta bolbol tariaaşanai xede xeden olon daiji ba proletariaadai yni udaan eris şangaar temesehen temeselii dyyrgehen baina. Xydelmerişen angiin bolьşeviig paartiii baiguulaagyi, xydelmerişen angiin tariaaşantai byxe bexi, taharaşagyi sojuuz baguulaagyi sagtanь ene temeseliinь ilalta tuilangyi diildedeg baigaa.

Yndeheneigee tusagaar bejee daangi baixiin tylee temeselde, byxii ekspioataatornuudai temesexe temeselde baragdaşagyi xyse zorig gargahan gaixamşagtai aradzonuud Aguu jixe socialiis revoliyycii xehen baina. Orosoi kylьtyyriin erxim deede amzalta bolxo Leniniizm bolbol SSSR-ei byxii aradzonoi amzalta bolzo şadaa. SSSR-ei istoori bolbol orosoi, ykrajiniin, gryziinei, beloruusai ba bişe aradzonoi xaantai ba bojaarnuudtai, pomeeşiguudtai ba kapitaliistnuudtai, xariiin dailagşadtai temesehen temeselei aixabtar honin ba duraşaamaar yzegdelnyydii delbelen xaruulxa baina.

Bolьşeviig paarti bolbol eeriingee Exe oronoi tylee temesegşe, socialiizm baiguulagşa soveedai grazdaniiniii poliitikan talaar xymyyzyylxe jabadald istooriii tuilai jixe udxaşanartai deere olodog baina. Gurban zilei saad tee 1934 onoi main 16 da tunxaglagdahan SSSR-ei AKS-ai ba BK (b) P-iin CK-ai, nyxer Staalin ba nyxer Moolotovoi gar tabilgatai togtool soo hurguulinuudta istoori zaalga xangaltagyi geze temdeglegdehen baigaa. Nomuudai ba zaalgiin gol dutuunuud jyyb gebel, tedenei taharxai xolboogyi ba sxeeme barimtalhan xaraaktertai baihan jabadaliinь bolno. Bodoto nauuçna istooriii bydyylig „socioloogioor" helgehen baina. Hurguulida istooriii şudalan yzelge bolbol manai zaluuşuudii istoorida bagtalsahan udaridagşadai jabuulganuudtai tanilsuulxatai xamta, faaktnuudii ba sobiitinuudii udaa da raa medexe bolgoxo johotoi. Istoori zaalga ton oilgostoi, eli ba todorxoi baixa johotoi. Zaaxadaa bodoto jymii abza ton honirxoltoigoor xelexe johotoi. Huragşad egeel iime todorxoigoor istoriiis materiaaltai tanilsaxadaa, istooriii marksiis johoor oilgoxo jabadalda xyrxe baina.

Ede eli ba todorxoi eriltenyyd tere doroo bejelyylegdexe şadagdaagyi baixa jym. Ii meer istooriii zaaxa, iime nomuudii zoxiooxo zam deere Pokroovskiin „hurguuliaar" baiguulagdahan antiistoriiis, antibolьşeviig, usadxalgiin tradiica xynde xyşer oboozo bolon xebtehen baina. Ene bolbol ynendee istooriii ygei bolgozo eneeniii niitiin ekonomiis formaaciin istoorioor helgeze, istoorihoo byxii eldeb, bodoto, poliitikan udxiinь abza xajahan jabadal myn bolno.

„SSSR-ei istoori" ba „Şine istoori" tuxai şine nomoi konspeektde Staalin, Zdaanov ba Kiirovai xehen azaglaltanuud 1936 onoi janvaariin 26-da tunxaglagdaxadaa Pokroovskiiin antiistoriis „hurguuliin" xoroto yyrgii eliryylhen baina. Ede azaglaltanuud soveed istoriiis nauukada istoriiis zaabari bolzo orohon tuladaa nom zoxioogşod ba istooriguudta sexe ba todorxoi zaabari bolzo ygehen baina.

Nyxed Staalin, Zdaanov ba Kiirov iigeze bişee hen: „Negede—Jixe orosoi istooriii, SSSR-ei bişe aradzonoi istoorihoo tahalangyi yzexeer; xojorto—SSSR-ei aradzonoi istooriii niite jevroopiin, jyre byxe delxeidexinei istoorihoo tuha langyi yzeze şadaxaar, SSSR-ei istooriiin nom bidende xeregtei". SSSR-ei Aradai Komissaarnarai Soveed ba BK(b) Paartiiin Centraalьna Komiteed bolbol dunda hurguuliijn 3-daxi ba 4 dexi kalaasuudta yzexe SSSR-ei istooriiin erxim hain nom zoxiooxiin koonkyrse emxidxexe gehen togtoolii 1936 onoi maartiin 3 nai yder gargahan baina. Koonkyrsiin ysloovinь bolbol,—ene nom onsotodo ba istooriooroo ton ynen baixahaa gadana, honirxoltoi ba uran haixanaar nairuulan bişegdehen bolon 3-daxi ba 4 dexi klaasta hurxa nahanai xyygedte xysed oilgogdoxoor bişegdehen baixa johotoi gehen baina.

Paarti ba zasagai togtoolnuud, nyx. Staalinai zaabari, koonkyrsiin emxidxelge—ene byxii xereg bolbol hurguulinuudta SSSR-ei istoori zaaxa jabadalda Paartiiin Centraalьna Komiteedai ba zasagai zyghee jixexen anxaral tabigdadagii xaruulna. Istooriiin gol faaktnuud ba uşarnuudiinь medengyigeer marksiizmiin johoor erdem nomdo huraxa ba komuniis johoor xymyyzexe jabadal baixagyi. Hurguuli bolbol, uşar medexe soveed grazdaniiinda proletaariiin revoliycioneerte, socialiizmiin baiguulagşadta şuxala xereglegdexe byxii şanariii bejedee xymyyzyylen abza şadaxaar nauuçna bagaaz soveed zaluuşuudta ygexe johotoi.

Dunda hurguuliiin 3-daxi ba 4-dexi klaasuudta yzexe SSSR-ei istooriiin erxim hain nom zoxiooxo tuxai zasagai komiisiin ziyriin togtool bolbol, istooriiin nauukiin froont deere baga bişe ilaltanuudai oldohii xaruulna. Leeninde esergyy „teoriii" butasoxilgoyre ygee. Nyxer Staalinai zaabari bolbol soveed istooriguudta aixabtar xyndetei xylieegdee. Istooriguud bolbol, Maarksai, Engelьsei, Leeninei ba Staalinai zoxioolnuudhaa aguu ynetei matiriaalnuudii oilgozo abhan baina. Koonkyrsede ygtehen nomuud soo socioloogiin sxeemenyydei orondo (dotorxi dutagdalnuudainь xazuugaar) istoriiis uşaralnuudii oruulxadaa istoriiis—xronoloogiiin johoor bişehen baina. Ene nomuud dotoroo ton şuxala istooriiis zyilenyyd bişegdehen, xronologiis daatiin gol şuxalanuudiinь oruulagdahan ba istorido orohon tere sagainь udaridagşadai xarakteriistikanuud myn bişegdehen baina.

Zasagai komiisa bolbol, „SSSR ei istooriiin xuriaamza kyyrs geze profeessor A.V.Şestakoovai redaakca doro zoxioogdohon nomii 3 daxi ba 4-dexi klaasuudta yzexii rekomendaacalhan baina. Tiin, manai hurguuli bolbol SSSR-ei istoori tuxai ynexeer Marksiizmiin johonoi nom, hurguulinuudta istoori zaaxa tuxai manai paarti ba zasagai tabihan eriltii jyrenxii deeree xangaxa nomtoi bolno. Eneegeer bolbol, soveed xyygedii xymyyzyylxe bexi ba naidamzatai posoobitoi bolhon tuxai şine xuudahan soveed hurguuliiin istoorida nemegdene.

Manai paarti bolbol istooriguud, pedagooguud ba kylьtyyrne froontiin byxii xydelmerişedhee jyrenxii deklamaacii bişe, ton gynzegii narin xydelmeriii erine. Paarti ba zasag bolbol, ene xydelmeride eehediingee zaabariaar tuhaldag, tuhalamziinь xedii şineen gyn udxataiji segneze xelexe ygeş oldoxonь berxe baina.

Ene zaabarinuud bolbol, ganza istoriiis nauukada bişe, myn propagaangiin xydelmeride negedygeer şatiin udxaşanartai. Ene zaabarinuudii dotoroo hain bodozo, şinzelen yzexe xeregtei

(Praavdiin-tyryy bişeghee Xuriaangilan orşuulagdaba).

Ispaanidaxi froontnuud deere

(TASS-iin medeeseleer)

Zyyn (aragoonoi) froont

Espaanь aagenstviin medeesehenei johoor, sentiaabriiin 8-da respyyblikiinxinei seregyyd aragoonoi froont teeşe oşozo yrgelzelhəər baiba. Respyyblikiinxinei seregyyd bolbol, yimyyleeşenei agaarhaa boombodohon Belьçiite goorodoi gudamziin toborog butarxaiji arilgaza baina. Belьçiitiin rajoondo tariaaşad bolbol, yimyyleeşedhee buliaan abhan pooliiingoo urgasii xuriaaza exilbe.

Centraalьna froont

Francuuziin xyyrgiin seektorte 3 çaas dotor baildaan bolbo. Respyyblikiinxinei aviaaca yimyyleeşenei şugam deegyyr reejde xebe.

Xoito froont

Espaanь aagenstvo bolbol xoito froont deere bolhon baildaaniii iimeer todorxoilon medeesene. Yimyyleeşen bolbol artelieeriiin beledxel jabuulhanaigaa eseste, sentiaabriiin 8-da, Araneaas seektorte (Sijeera ba Kyeer) artelieeraar 5 udaa ataakalhan baina. Yimyyleeşenei ataakanuud gederge soxigdoo, respyyblikiinxinei zarim pyynktnyydte koontr dobtolgo xeze yimyyleeşedii terjelgehen baina.

Yimyyleeşen minga garan seregyydee aluulaa.

Zaxihan gazeetanuud jirenegyi...

BIÇYYR. Bodonguudai somonoi kolxoozniguudai zaxihan gazeeta jixenxidee jirenegyi.

Eneen deerehee bolzo zarim kolxoozniguud gazeeta şineer zaxidaggyi baina.

Ene somonoi kolxoozuudai dunda pooçta zəədeg xyn baidaggyi.

Solbon.

Gazeeta zaxilga hula jabana

XORI. Xezengiin somon soo yngөregşe ybel gazeeta zaxilga tөn edebxiteigeer jabuulagdahan baibaş, mynөө bolxodo şineer zaxixa jabadal jixe hula bolood baina.

Şyymzelegşe.

Unşaxa gexede buriaad xelen deere nomgyi

Zidiin aimagai ceentr deere şine klyyb barigdaza, hajaxanai azallaza exilhen baina.

Myn nege bişiixan tahalga sөө eldeb nom debternyyd ba gazeeta zurnaalnuud bii bolboş, buriaad xelen deere negeş nom ygei baixanь gaixaltai.

Mynxezabai.

Pooçtiin xydelmeri muu

XORI. Dunda-Xudanai somonei kolxoozuud bolbol gazeeta ba zurnaalnuudii zaxihan aad, tere zaxihan gazeeta zurnaalnuudanь mynөө xyrter abtaadyi baina.

Ene bolbol pooçtiin muu xydelmeriledeg deerehee bolhonь lab johotoi.

Budiin.

Xydelmeriee jabuulxiin orondo hainaar arxidaza busaba

Zakaamin. Sagaan Morinoi somondo yseg nom medexegyiji usadxaxaar aimaghaa tomilogdozo jirehen Dampilai gegşe tus somondo negeş tuhatai xydelmeri jabuulaagyi, xarin goritoixon arxidaza busaba.

Balta.

KOLXOOZUUDAI TARIAALAN DEEREHEE

Sçetovood zavxooz xojor tariaa xuriaalgada haad tatana

Alairai aimagai Çapaajevai neremzete kolxoozoi sçetovood Goolybiv Vasiili, zavxooz Ivanoov Filiip ba terenei axa Vasiili, gegşed sag yrgelze arxidana. Ene gurban bolbol azalai emxiii alduulza zoriuuta xoro xyrgene.

Ene kolxoozoi tyryylegşe nyx. Pityxoov bolbol, tariaa xuriaalgada taar ba terge beledxexiinь zavxooz Ivanoovto daalgahan baigaa. Zavxooz Ivanoov bolbol taar ba terge beledxexiin orondo kolxoozniguudii arxiduulza baihanainь yrөөr aavgustiin 30-da negeş terge belen baibagyi.

Aavgustiin 30-da ene kolxoozoi tyryylegşe Pityxoov bolbol Çeremxoovodo dopriziivniguudii abaaşaxa mori beledxeed baitaranь, Ivanoov gegşe xeneiş zybşөөlgyigөөr tere moriinь abza arxidaxiin tula Çeremxoova jabaşahan baiza, dopriziivniguudai sag soogoo oşoxo jabadaldanь haad xebe.

Sçetovood Goolybiv bolbol tariaa xuriaalgiin yjede kolxoozniguudai şuxala spraavka erize jirexedenь ygedeggyi baina. Uşaranь jyyb gexede, „syləəgyib" geze xeleed tariaa xuriaalgiin yjede arxidaza jabana. Tiixedenь kolxoozniguud, өөhediingөө azalta yderei medee ba şuxala spraavka abxiin tula xeden yderөө xajaza baina.

Goolybiv ba Ivanoov gegşedei kolxoozoi emxi alduulhanainь tuxai aimagai gazarai tahagii erxilegşe Podreezov ba aimagai prokuroor Ilьjiin gegşed medeze baibaş, mynөө xyrter jamarş xemezee abnagyi.

Enkoov

Tariaa xuriaalgiin jabasa tuxai

1937 onoi sentiaabriiin 5-nai medee

Aimaguud:	[illegible] xadagdahanь (proc.	[illegible] Tereenhee xuriaagdaнь proc.
Agiin	20,9	86,7
Alairai	27,2	69,6
Bargazanai	57,8	96,3
Bauntiin	—	—
Biçyyrei	75,2	95,1
Booxonoi	20,6	9,6
Zediln	55,2	97,3
Jaruuniin	19,2	77,1
Zagaraln	44,8	55,8
Zakaaminai	81,8	73,0
Kabaanai	74,0	93,4
Xiaagtiin	70,8	93,0
M.-Şiberei	59,5	79,8
Olьxoonoi	2,6	100,0
Xolto-Baigalai	51,4	98,2
Selengiin	66,6	81,1
Tarbagatain	59,5	90,3
Tynxenei	73,0	89,2
Ulaan-Ononoi	40,0	95,5
Ulaan-Ydiin	59,9	79,8
Xoriiin	63,9	81,5
Exirel-Bulgadai	32,5	80,7
Xamta	51,4	85,1

Staxaanovşa Batiin zişee

(ZAKAAMIN)

Xuzarai somonoi „Internacionaal" kolxoozoi geşyyn B. Batiin gegşe mynөө ybehenei xuriaalgada jabaxadaa yderei 1,3 gektaar sabşaza noormoo 150-200 proc. dyyrgeze jabana. Nyxer Batiin bolbol xydelmeridөө erte gardag, oroi orodog ba kolxoozoi byxii azal xydelmeride edebxiteigeer xandadag baina.

Nyxer Batiin zişeeji xalan abxa şuxala.

L. Zangiiin.

Ybehe xuriaalgaa dyyrgebe

Zakaamin. Xuzarai somonoi byxii kolxoozuud tysebte ybehe xuriaalgaa aavgustiin 20-do 100 proc. dyyrgebe.

Somonoi byxii kolxoozuud tariaa xuriaalgiin xydelmeride orood jabana.

Zangiiin.

Ybegedei zişeeji xalan abxa

Xori. Xoriiin somonoi Zdaanovai neremzete kolxoozoi 64 nahatai ybegen Rinşen Oçorzabai azal xydelmeride zişeete hainaar xydelmerilze, odoo zilde 267 azalta yder olood jabana. Myn, 65 nahatai kolxoozniG Zambal Erdeniiin gegşe kolxoozoi ogoroodto xydelmerilze, 261 azalta yder oloo.

Ede ybegedei erxim xydelmerihөө bişe kolxoozniguud zişee abxa johoto.

Dam. Zam.

Alairai erximyyd

Alair. Nilxain bylsoveedai Staalinai neremzete kolxoozoi tyryylegşe **Badmaajev Bazar Vasiilьjeviç** Byxexolboonoi xydөө azalai viistavkada xabaadalsaxii xyseze Alairai aimaghaa egeel tyryyn medyylge barihan baina.

Staalinai neremzete kolxooz bolbol „xojordugaar taban zil" kolxooztoi socialiis myriisөө xeze, Byxexolboonoi xydөө azalai viistavkada oşoxo erxe olxiin tylөө socialiis myriisөө batalan xydelmerilhen baigaa. Tus kolxoozoi tariaan azalai brigaada (brigadiir Dmiitri Xondoorov) 1937 onoi 599 gektaar tariaalanhaa dunda zişeegeer gektaar byxenhөө 15, 5 ceentner urgasa abza şadaba.

Ene kolxooz ynder urgasa abxa tuxai jixe xydelmeri jabuulaa: jaariciin ba şeniiciin tariaanai yrehii 2 riaadaar xaxalagdahan paarta tarihan, byxii yrihөө 2 daxin arilgahan ba xoroor ugaahan baina. Tariaan azalai brigaadiin erxi-myyd Ivaanai Ardaan tarilgiin yjede 1, 25 gektaar gazar xaxalxa noormotoi baihan aad, 1, 4 ba 1, 5 gektaar gazar hain sanartaigaar xaxaldag baigaa. Nyx. Ivanoov gegşe 1937 onoi 8 hariin turşa soo 336 azalta yder olhon baina.

Erxim staxaanovşa Byrzaamov Paavel 1, 3 gektaar xaxalza, noormoo hain şanartaigaar dyyrgeze jabana. Mynөө nyx Byrzaamovii kombajniin gryyzçig bolgoo.

Hain xydelze jabahan traktoriist nyx. Şylynoov gegşe aavgustiin 29-nei yder „ÇTZ" traaktoraar smeeniin 7 gaa xaxalaxa aad, 15, 82 gaa xaxalza smeeniingee noormiiji ylyyb şelen dyyrgee.

Byxexolboonoi xydөө azalai viistavkada, tyryyşiin hauri ezelen abza oşoxiin tylөө, ede kolxoozuudta tuilai jixe staxaanovtanai xydeløøn bolzo baina

N. Kootov

Doogovoroo dyyrgebe

Jaruuna. Jaruuniin somonoi „Socialiizm" geze kolxooz bolbol 1937 ondo 25 ceentner toho gyrende tuşaaxa doogovortoi baihan aad, tysebte toho tuşaalgaa aavgustiin 30-da dyyrgebe.

Ajuurzaniin.

Tariaaji muugaar xadagalza gemteegşedii xariuusalgada xabaaduulxa

Zarim beledxelei pyynknyyd, gossort—foondiin sklaaduud ba sovxoozuudta tariaaji buzagaigaar xadagalhan ba gemtehen faaktnuud Soveet kontrooliiin komiisiin şalgal taar eliryylegdehen baina.

Eneentei xamta, SSSR-e Aradai Komisaarnarai Soveet bolbol ene gemte buzagai jabuulganuudta gemtedii şyyxe saaziin xariuusalgada darii xabaaduulxii SSSR-ei prokuroor nyxer Veşiinskide daalgaba:

1. Xizaar dotorxi beledxele pyynktnyydte arbaad minga toonno tariaaji xeleşegyigөө xadagalxa jabadalii toxiool duulhan, „zagotzernoogai" Ordzonikiidziin xizaardaxi naidal gata Korenioovii;

2. Nege minga 600 toonno tariaajii gemteexe ba xaluuhuulxa, buzagaigaar xadagalza gemteexe jabadalii toxiool duulhan, Ordzonikiidziin xizaarai „zagotzernoogai" Bydioonovskiin beledxelei pyynktii daagşa Potaapenkii;

3. 500 toonno soortoto tariaaji muugaar xadagalxa ba gemteexe jabadalii toxiool duulhan, Gossoortfoondiin Krиimei kontoorii zonxilogşo Antiipivii;

4. 240 toonno tariaaji muugaar xadagalhanda gemnegdehen, Oleessiin moziin „Bolьşeviigai naastyp" sovxoozoi direektor Çajkoovski.

Triaanai xadagalalgii haizaruulxa ba tereenei gemtexe jabadalii toxiool duulxagyi xemzeenyydii darii abxii, ene talaar gemte niuurnuudii xydelmerihөөnь zailuulxii ba tedenei orondo bodoto deeree şalgagdahan şine xydelmerilegşedii oruulxii beledxelei Komiteedta, Gazartariaalangai Arkomaadta, Sovxoozuudai Arkomaadta duradxaba.

Tariaaji muugaar xadagalhan ba gemteehen niuurnuudii şyyxe saaziin xatuu xariuusalgada xabaaduulxa jabadal bolbol ene xeregte tusxai anxaralaa tabidaggyi, tere rajoonuud ba mozonuudai beledxelei oorganuud ba sovxoozuudai xydelmerilegşedte şangaxan hanuulga bolxo johotoi.

(TASS).

AMBAARAI XOROTO XORXOINUUDII USADXAXA

Aradai daisad bolbol manai socialiis baiguulaltiin olon halaa halbarita xydelmeriiin zabharaar өөhediingөө hyidxelte xydelmeri jabuulxiin zam xargui bediredeg baina.

Beledxelei komiteeduudta baihan aradai daisad bolbol tariaa talxa xataaxiin xemzee abdaggyi, tariaa xadagalxa ambaar sklaaduudii uridşalan belen bolgozo dezinfeekcelxe gexe metiin eriltenyydii gyisedxedeggyi baihan baina.

Eneen deereheenь, tariaanai eliivaatornuud, ambaar sklaaduud ba meelьnicenyydte jyriin niydende xaragdaxagyi şaxuu aad, xorotoi xorxoinuud (kleeşç) dyyrşehen baina.

Aradai daisad bolbol ambaar sklaaduud soo baihan tariaaji sag yrgelze xaraza yzexe ba ambaar sklaaduud soo arig seberii saxiza baixa xemzeenyydii abxiin orondo ambaarai xorxoi xorotontoi temesexe jabadalda nemelte xemzee bolxo gansal xiimiiin johonoi ugaalga xedeg baihan baigaa.

Ene byxii jabadal bolbol beledxelei komiteedai sisteemede ambaarai xortontoi temesexe jabadalda aixabtar jixe zөөri gargaşalza baihan tusagaar organizaacanuudai baihaar baitar bolhon baixa jym. Ene organizaacanuud bolbol ambaarai xorotonoi (kleeşçiin) yyriinь usadxaxa şadaagyi baina.

Tiin Buriaad-Mongol respyyblikiin Alairai aimagai „Ikinaat" kolxoozoi ba Kabaanskiin aimagai „Partizaan Kydariineç" kolxoozoi tariaanda xorxoi (kleeşç) oldohon baina. Iime bain geheenь, Alairai aimaghaa tariaanai xorxoiji usadxaxa xydelmeriiin jabasa tuxai Gazartariaalangai Arkomaadta medee jiredeggyi baina. Iime jabadal bolbol kolxoozuudta xorololoi xydelmerinyydei bii baihaniii gerşelne. Kleeşç geeşe bolbol byxii tyrelei tariaanai ba tariaanhaa gardag edieexooloi zyilde ton jixe xorotoi xorxoi bolxo jym.

Ene xorxoinuud jamar xoro xedeg jym gexede,—orooho tariaa edize duuhaxa, tariaanai urgaxa şadaliinь muuduulxa, bejiingee guuzahan araha, xalihaar ba baaha şeeheeree tariaa muuxai bolgoxo—iime baina.

Ene xorxoinuud aixabtar tyrgen ysedeg, nege eme xorxoinь 600—haa deeşe yndege tyrdeg baina. Ene yndegenyyd hөөnь xorxoinuud garza, 14-17 xonog soo bejee gyisedeg baina. Ene xorxoinuud, ilangajaa 18-25 graadus temperatuurada tyrgen ysedeg. Xerbee, tariaanai 13 graadushaa dooşo şiigtei ba talxanai 10,7 graadushaa dooşo şiigtei baigaahaanь ene xorxoinuud yxedeg baina.

Ene xorxoinuud bolbol xaltad geze le tedenerte hain yslooviiin dairaldaa haanь jixeer bexizeze, gipoopys boldog baina. Iigeed baixadaa, edieelengyi baixa şadaltai, xyitenş ba xaluunş temperatuurada xamaagyi amidii baixa şadaltai boldog baina. Tiigeze baitaraa myn ajatai sagai dairaldaxadanь xorolozo exilne. Gipoopys bolood baixadaa 7-hoo ylyy hara soo jaanşgyi baixa şadaltai baina. Ene xorxoinuud bolbol ilangajaa ambaar, sklaad, tariaa xadagaldag gazarnuudta, bog burtagta ba halxinai orodoggyi gazarta, podpoolida, zabhar zaaltxainuudta, meelьnicenyydte tyrgen bii boldog baina. Myn şibxe soo, ybehen soo ba tariaa soxidogş gazarta (holoomo ba miakiina soo) baixa. Ene xorxoinuud bolbol tariaantai dairaldadag ba oiro xabi baidag jyyme—booçka, meşook, molotiilka ba bişeş tariaanai maşiina zebsegyydte xaldaza buzarladag baina.

Aimaguudai organizaacanuud ba MTS-uud bolbol ene kleeşçetei temesexe xydelmerinyydii xytelberildeggyi ba xydelmeriiinь jabasii ba şanarii şalgadaggyi baina.

Gazartariaalanai Arkomaadai byridxelei seegtorei medeegeer, gansal Zagarain, Kabaanskiin ba Tarbagatain aimaguudhaa eneen tuxai medee bii baina.

Ene xorxoitoi temesexe temeselei gol xemzeenyydiinь gexede, edenei yseze olon bolxogyin tula, uridşalan abxa xemzeenyyd jabuulagdaxa johotoi. Ambaar ba sklaaduud sooxi bog burtag, şoroi toohiinь arilgaxa, halxi oruulza xataaxa, dezinfeekcelxe, ugaaxa xeregtei. Ene xydelmerinyydii „Sojuuzorgyçoodai" 1937 ondo xeblen pargahan instryykcii garai abalga bolgon jabuulxa xeregtei.

Ton oiriin ba tyryyşiin zorilgonuud gexede, aradai daisadai xorololoi xoişoloniii usadxaxa ba şine urgasiin tariaa talxanda xorxoin xaldaxagyiji heremzeleze, tariaa talxajaa xorxoihoo xamagalxa—iime zorilgonuud tabigdaxa johotoi

Ene geheer, tariaa talxanai ambaar, sklaad, maşiina zebsegyyd, molotiilka, booçka, meşoog gexe mete jyre tariaa talxanda oiro dairaldahan jyymenyydte sanitaarna şalgalta jabuulza, tus tustanь aaktalaxa xeregtei. Ene xydelmeriii aimagai gazarai tahagai ba MTS-ei, somsoveedai zyghөө tomilogdohon tylөөlegşed ba agronoomuud komiisi bolzo jabuulxa johotoi.

Xorxoitoi baihan tariaa soxilgiin gazarta, tereende hain seberlelge xengyi tariaa soxizo bolxogyinь elirxei. Iime gazarai xyrihiinь 4-5 santimeetr zuzaanaar abza xajaad, hyyldenь holoomo byleg bylegxenөөr xajaza galdaxa xeregtei. Iixede, yldenxei xorxoinuudii nь yxexe baina. Myn, xorxoitoi bolhon ba seberlegdee dezinfeekcelegdeegyi ambaar sklaaduudta tariaa asxaxii ba dezinfeekcelegdeegyi taar-meşoog soo tariaa xeze zөөxii xorimzologdono.

Aimagai gazarai tahaguudai, MTS-ei agronoomuud ba myn agroteeknigyyd bolbol ambaarai xorotontoi jabuulxa temeselei xydelmeriii emxidxexe ba texniis xytelberi ygexe ujalgatai.

Dezinfeekcelelgiin byxii xydelmeriinyydii ton bogoni (4-5 yder) bolzor soo dyyrgexe xeregtei baina.

Tariaa talxanai xorotoniii usadxaxiin xamta ene zilei jixe urgasii xamagaalan saxixa xeregte haad tybeg tatan, xoroloxo hedelge gargahan aradai daisadii xaira gamgyi eliryylen usadxaxa—iime zorilgo bidenei urda tabigdaxa johotoi.

K. B.

Xaniin gazeeta gargagdanagyi

Xoriiin aimagai ceentr deere xeden olon organizaacanuud bii aad, ali negeniinş xaniin gazeeta garganagyi.

Leespromxooz bolbol ijyyliiin 25-da xaniin gazeeta gargaa bolhon baigaa. Teed, tere gazeetanь ton muu şanartai, unşaxada honor bişe alluu olontoi, şinzə muutai. Iime gazeetiin garaad baixada, tus organizaaciin dergedexi partiijna ba komsomoloi organizaacanuud negeş xemzee abaagyi ba xarin eelzeeniinь dyyrebe geze xyxiyytei baigaa.

Kriitika ba samokriitikii yrgөөr delgeryylxe jabadalda zeb seg bolxo xaniin gazeetada xoirogoor xandaxa jabadalaa bolixo xeregtei.

Dam. Zam.

Aimagai ceentr aad, arig seberii saxinagyi

Booxonoi aimagai ceentrei gudamzaar jabaxada bog şoroi dyyren.

Stoloovodonь oroxodo xubsaha ylgexe ylgesegyi, garaa ugaaxa ymyvaalьnigşgyi, poolonь xeden xonogoi ugaagdaagyi, ajaga tabagiinь ynger xirede barigdanxai baidag. Kyyxnidenь oroxodo ugaalgahan xubsahan xataalgaatai, ylyy xynyyd dyyren, ediee xegşedenь xalaadgyi azallaza baina. Beledxehen edieeniinь zarimuudaa yzenxeigөөr anxildag baina.

Sklaadtanь oroxodo, prodyyktanь xuşalgagyi, şoroido daruulaatai.

Kolxoozniguudai buudag gerte tyri muuxai. Poolonь xuraga zuzaan şoroigoor xuşaatai, edieel xe habanuudanь ugaagdadaggyi. Eneen deerehee bolzo xaldabarьtai ybəşen delgergedeg baina.

Iime dutuu dundanuudii aimagai eryylii saxixa tahag jyynde anxaraldaa abnagyib?

Xyd. Biş.

Zorgooroo xesegşe zolbi Dagdanai

Xori. Xyrbiiin somonoi Jerbaanovoi neremzete kolxoozoi geşyyn Rinşendorzo Dagdanai gegşe yngeregşe xabarhaa exileed Ydiin somonoor miln xeseze jabana.

Ene Dagdanai gegşiin kolxoozoi azalhaa zalxuuraza zaiguulta a jabaxadinь, tus kolxoozoi pravleeni jyynde xemzee abnagyi geeşeb?

Şyymzelegşe

Xariuusalgata redaaktor **B. VAANÇAGIIN.**

KINOOTEAATRNUUTA MYNӨӨDER

„PROGREES" KINOO — **Tyryyşiin inaglal**

„ERDEM" KINOO — **Tangarig**

Телефоны редакции: отв. редактор—3-44, отв. секретарь—3-23, колхозотдел—7-55, промотдел—5-07

Noomer gargagşa Z. PILYNOOVA. Verstaalagşad: D. BALDAANOV, C.DAMBA<JEV. BMASSR-ei Niut. Azyiledberiin arkomaadai tipograafi Ypolglavliit 881.